

مطالعات زبان و ادبیات

تهران - خرداد ۱۳۹۷

مبانی عرفانی شعر شیعی و تحلیل ساختاری و محتوایی آن در ادبیات فارسی

نویسنده :

* مظاهر زمانی نعمت سرا

چکیده

در این پژوهش توصیفی-تحلیلی، مبانی عرفانی شعر شیعی و سیر تحول آن مورد بررسی گرفته است و بنابر نتایج پژوهش، شعر شیعی فارسی، همپای تاریخ شعر فارسی است و می‌توان مضامین و موضوعات شیعی را در نخستین نمونه‌های شعر فارسی یافت. شاعران شیعی، حتی در دوره‌های حاکمیت غیرشیعی و به رغم محدودیت‌ها و موانع تلاش کرده‌اند تا اعتقادات و باورهای مذهبی خویش را در شعرشان به نحو شایسته‌ای بازتاب دهند. شعر شیعی فارسی در گذر تاریخ، فراز و فرودهای بسیاری را پشت سر گذاشته است که بخش عمده‌ای از این فراز و نشیب‌ها، معطوف به حاکمیت سیاسی جامعه و نوع رویکرد اصحاب قدرت است. به عبارت دیگر، سیر تحول شعر شیعی به نحو همبسته‌ای با گرایش مذهبی حاکمان مرتبط است. با التفات به همین موضوع، شعر شیعی در چهار دوره‌ی تاریخی طبقه‌بندی شده است که از این میان، دوره‌ی صفوی و دوره‌ی پس از انقلاب اسلامی، به عنوان درخشان‌ترین دوره‌های شعر شیعی به شمار می‌رود که هم از نظر کمی و هم از نظر کیفی گسترش یافته است.

واژگان کلیدی: شعر شیعی، طبقه‌بندی موضوعی، سیر تاریخی، تحلیل ساختاری و محتوایی.

*استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت